

Klangrika Tavlur på en utställning och temperamentsfull Sjostakovitj

Konserthuset, Stockholm, 10 november 2018

Emmanuel Chabrier: Bourrée Fantasque (orkestrering av Felix Motti)

Claude Debussy: Petite suite (orkestrering av Henri Büsser)

Dmitrij Sjostakovitj: Pianokonsert nr. 2

Modest Musorgskij: Tavlur på en utställning (orkestrering av Maurice Ravel)

Kungliga Filharmonikerna

Dirigent: Pierre Bleuse

Piano: Aleksandr Toradze

Foto © Jan-Olav Wedin

På grund av sjukdom fick **Kungliga Filharmonikernas** chefsdirigent **Sakari Oramo** ställa in sina konserter den 8 och 10 november och ersättas av den

franske dirigenten **Pierre Bleuse**. Även det ursprungliga programmet förändrades med anledning av detta. Nu bjöd lördagens konsert i Konserthuset på pianomusik i olika former; tre olika stycken ursprungligen skrivna för solopiano, men här i orkesterarrangemang, samt **Dmitrij Sjostakovitjs** andra pianokonsert.

Konserten inleddes med **Emmanuel Chabriers** livfulla och rytmiska *Bourrée Fantasque*. Chabrier hade själv påbörjat en orkestrering av stycket och därefter har minst tre olika personer färdigställt fullständiga orkesterarrangemang. Här hade man valt Felix Mottis version. Det är lätt att förstå att Chabrier och andra velat överföra den här musiken till full orkester. Det finns en uppsjö av klanger dolda i pianoversionen som inbjuder till detta. Stycket bygger på en rytmisk figur som återkommer i de olika orkesterstämmorna. För att det ska få önskad effekt krävs både precision och kontroll på orkesterbalans och dynamik. Filharmonikerna och deras dirigent lyckades väl med detta. Det är heller inget dumt stycke att inleda en konsert med om man vill få upp temperaturen en aning.

Därefter följde **Claude Debussys** Petite Suite, ursprungligen skriven för fyrhändigt piano, men här i Henri Büssers orkestrering. Om Chabrier höjde temperaturen så är detta musik som omedelbart sänkte den. Det är utan tvekan vackert och klangfullt, men som så mycket annat av Debussy så är det svårt att uppfatta så mycket mer än just detta. Men det är måhända gott nog. Jag kan dock inte komma bort från känslan att oavsett hur väl man spelade verket så kändes det som en utfyllnad.

Innan paus var det så dags för kvällens huvudnummer och också det enda stycket som återstod i programmet innan det ändrades; Sjostakovitjs andra pianokonsert. Eftermiddagens solist var **Aleksandr Toradze**.

Jämfört med mycket annan musik av Sjostakovitj så avfärdas den här pianokonserten ibland som lättviktig, men där håller jag inte med. Även när Sjostakovitj är på ett humör som detta, finns det flera bottnar i musiken. Det blir särskilt tydligt när den spelas direkt efter Chabrier och Debussy. Det är svårt att veta om det var en medveten programplanering, men personligen tycker jag att det var en upplevelse att få höra konserten som relief till de tidigare musikinslagen. Det fick mig att lyssna på ett annat sätt.

Den georgiskfödde Aleksandr Toradze är utan tvekan en världsartist och han har spelat med många berömda orkestrar och dirigenter. Till skillnad från några

andra berömda pianister som gästade Stockholm på senare år (ingen nämnd, ingen glömd) så gav Toradze ett mycket engagerat framförande. Han har en spelstil som vittnar om ett starkt temperament och efter några minuter in i första satsen så var det svårt att låta bli att undra hur det hela skulle sluta. Men det visade sig att oron var helt obefogad. Han växlade ned i andra satsen och den klingade fantastiskt i sin eftertänksamma skönhet. Orkestern bidrog med några suveränt fint balanserade pianissimon. När den livliga finalen inleddes var även jag "med på noterna". Jag tycker om när solister och dirigenter tar egna vägar och ger musiken egna uttryck. Det gjorde verkligen Toradze och Filharmonikerna visade vilken skicklig orkester den är genom att lyhört följa hans, och får man förmoda Bleuses, intentioner.

Som extranummer fick vi en *Aria* av **Domenico Scarlatti**, spelad med stor inlevelse. Scarlattis klavermusik är fantastisk och spelas allt för sällan.

Efter paus var det sedan dags för eftermiddagens sista orkestrerade pianostycke, *Tavlor på en utställning* av **Modest Musorgskij**. Även detta verk har arrangerats för orkester flera gånger. Den mest berömda och mest spelade versionen är Maurice Ravels. Stycket är en slags musikalisk illustration till tio olika tavlor av konstnären och arkitekten Viktor Hartman och inleds med ett återkommande tema kallat "promenad" som skildrar hur åskådaren förflyttar sig mellan de olika tavlorna. På så sätt får hela stycket lite karaktär av ett rondo. Ravel har lyckats fantastiskt i sin överföring av pianostämman till stor orkester. Det är klangrikt och storslaget och det kräver en orkester av högsta dignitet för att det ska bli riktigt bra. Den lever Filharmonikerna upp till utan några problem. Vi bjöds på mycket fint orkesterspel denna eftermiddag och som f.d. brassmusiker blir jag glad när jag hör Filharmonikernas brassektion. Det är verkligen toppklass.

När det gäller Bleuse tolkning har jag dock en del invändningar. I de framföranden som jag tycker bäst om lyckas dirigenten tydligt hitta en genomgående röd tråd från den inledande promenaden till den mäktiga finalen. Verket hänger då tydligt ihop trots satsernas olika karaktär. Genom sina tempival och genom några omotiverade pauseringar förstärkte Bleuse det rapsodiska istället för att lägga sig vinn om helheten. Jag måste därför erkänna att trots allt fint vi fick höra denna eftermiddag så satt jag och saknade Sakari Oramo.

Staffan Sundkvist